

Вікторія Гречух

Науковий керівник – доц. Л.В. Мафтин

Метафора як педагогічний інструмент мовлення сучасного вчителя початкових класів

Сучасне суспільство висуває високі вимоги до професійної компетентності, педагогічної майстерності вчителя.

Педагогічна майстерність учителя початкової школи зумовлюється тим, що фахівець цього профілю повинен керуватись ефективним педагогічним інструментарієм.

Одним із аспектів розвитку мовлення є естетична виразність, а саме - метафоричність мовлення. Метафора займає особливе місце серед великої кількості мовних явищ, її суть полягає в переносному вживанні слова або виразу на основі аналогії, схожості або порівняння, а також слова або виразу, ужитих у такий спосіб.

Різномасштабне висвітлення проблеми метафоричності мовлення педагога здобуло в працях українських (О.О. Селіванова, Л.В. Кравець,) і зарубіжних (Дж. Лакофф, Н.Д. Арутюнова) учених.

Метою тез є висвітлення метафори як педагогічного інструменту мовлення сучасного вчителя початкових класів.

І. Воловенко стверджує, що в педагогіці метафора сприяє узагальненню методичного матеріалу й активізує розумову та пізнавальну діяльність у всіх учасників навчального процесу. Науковиця роз'яснює: «Установлюючи зв'язок між знайомими та незнайомими темами для слухачів, поєднуючи це все в метафоричні образи, педагог полегшує аудиторії сприйняття інформації, дає їй можливість будувати образи у своїй свідомості» [2, с.240].

Традиційно метафора аналізується як одна із фігур мовлення, проте останнім часом психолінгвісти почали розглядати метафору як важливий інструмент пізнання та спілкування [2, с.234].

С. Гуцол указує: «Метафора багаторівнева за природою і виконує функції: номінативну або ідентифікаційну – надає індивідуальні назви або виступає номінацією якоїсь групи об'єктів; експресивну – апелює до уяви; сугестивну – апелює до інтуїції, та впливає на адресата; когнітивну – визначає спосіб мислення про світ або його частини, створює уявлення про певний об'єкт або категорію об'єктів» [1, с.109].

Метафора у мовленні педагога не лише прикрашає текст, а й робить його зміст більш влучним і зрозумілим, впливає на інтелект, почуття і волю учня.

О. Шапка говорить: «Для того, щоб доросла людина могла користуватися метафорою, у неї потрібно сформулювати основні уявлення ще у початковій школі,

коли вся робота носить практичний характер і підпорядковується системі розвитку мислення і мовлення» [3, с.125].

Навичка розуміти та проживати через метафоричну історію зміст, властивий внутрішньому світу будь-якої людини, дозволяє дитині легше розпізнавати та позначати свої переживання і розширювати межі свідомості.

Отже, педагогічна майстерність сучасного вчителя початкових класів виражається ефективним застосуванням у мовленні метафор і метафоричного змісту, яке узагальнює методичний матеріал, сприяє активізації пізнавальної діяльності молодших школярів. Метафора - багатофункціональна, апелює до уяви, інтелекту та полегшує сприйняття інформації.

Список літератури

1. Гуцол С. Ю. Метафора як спосіб символічного вираження внутрішнього досвіду особистості : збірник наукових праць : № 3 (21), 2007. С.109–116.
2. Воловенко І. Метафора в педагогічному дискурсі як показник високопрофесійності педагога. Професійний розвиток педагога в світлі євро-інтеграційних процесів: колективна монографія. Гамельн, 2019. С.231-247.
3. Шапка О.В. Розвиток метафоричності мовлення молодших школярів засобами використання літературних загадок. Актуальні проблеми слов'янської філології, Серія: Лінгвістика і літературознавство, Вип.21, 2009. С. 123-133.